

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis in genere; de Baptismo, de Confirmatione, Eucharistia, Sacrificio Missæ; Constitutionem Innocentii XII. super celebratione Missarum, variaque alia decreta

Genet, François

Parisiis, 1703

De Sacrosancto Missæ Sacrificio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40834

DE SACROSANCTO
MISSÆ SACRIFICIO.

CASUS I.

CUM Guillelmus Laicus homo, sed doctus, & lectioni sacrae Scripturae assuetus, legisset in Apocalypsi, cap. 1. *Quod Christus lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos Regnum, & Sacerdotes, Deo & Patri suo: Quodque in Epist. 1. Petri. cap. 2. omnibus Fidelibus dicitur: Ipsi tanquam lapides vivi superaedificamini domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias Deo per Jesum-Christum: petiit à suæ Civitatis Theologo, quomodo hæc Sacri textus verba intelligerentur, & utrum omnes Fideles Sacrificium Missæ Deo offerre deberent?*

Resp. In oblatione Sacrificii, aliud est exterius, & visibile, aliud interius, & invisibile: id quod in oblatione Sacrificii interius est, & invisibile, competit cuilibet Christiano, & sub hac ratione omnes in locis citatis dicuntur Sacerdotes; quia omnes tenentur se, & sua offerre Deo ex toto corde, & hoc modo agnosce-re supremum Creatoris in omnes creaturas dominium. Oblatio autem externa Sacrosancti Missæ Sacrificii, quâ significatur oblatio interna, non competit modo externo, & visibili, nisi Sacerdotibus constitutis à Deo tanquam Ecclesiæ Ministris; licet oblatio

Tomus III.

Q

362 *Casus practici, ex Tractatu*
ejusdem Sacrificii modo invisibili, & in corde
fieri debeat à cunctis Fidelibus, qui Sacro-
sanctam hostiam Deo offerunt, dum se Sa-
cerdotis, & ipsiusmet Christi offerentis inten-
tioni conformant. Unde etiam in Missa Sa-
cerdos ad Fideles adstantes conversus, sic lo-
quitur: *Orate Fratres, ut meum, ac vestrum*
Sacrificium acceptabile fiat apud Deum Pa-
trēm omnipotentem. Et sanctus Petrus Damia-
nus, in Opusculo de Dominus vobiscum. cap.
8. asserit, quod *A cunctis Fidelibus, non*
solum viris, sed etiam mulieribus Sacrificium
illud laudis offertur, licet ab uno specialiter
offerri Sacerdote videatur. Quod etiam ex-
pressis verbis habetur in Tract. de Mysteriis
Missæ ab Innocentio Papa III. composito, lib.
3. cap. 6. *Non solum, inquit, offerunt Sa-*
cerdotes, sed & universi Fideles; nam quod
specialiter adimpletur Ministerio Sacerdotum,
hoc universaliter agitur voto Fidelium.

C A S U S II.

Non ita pridem accidit, ut Simon Sacerdos,
ob grande scelus, capitali pœna dignus, so-
lemni ritu ab Episcopo degradaretur, & post-
modum Curiaæ sæculari traderetur: ille sequen-
ti nocte, ruptis alicujus fenestræ cancellis, è
carcere aufugit: Cùmque in longinquam re-
gionem pervenisset, ibique planè ignotus esset,
Missæ Sacrificium aliquoties celebrare ausus
est: quæ res, cùm postmodum à multis cog-
nita fuisset, variarum quæstionum occasionem
dedit, & in primis quæsitum fuit, utrum Si-
mon degradatus validè consecrasset, & cele-
brasset?

Resp. Dubium esse non potest, quin in tali

consecratione Simon gravissimè peccaverit; attamen dicendum est, cum nihilominùs illicitè quidem, sed validè consecrasset, & celebrasset; quia, ut docet sanctus Thomas. part. 3. q. 82. art. 8. *Potestas consecrandi Eucharistiam pertinet ad characterem Sacerdotalis ordinis: character autem quilibet, quia cum quadam consecratione datur, indelebilis est, sicut, & quarumcùmque rerum consecrationes perpetuae sunt, nec amitti, nec reëterari possunt. Undè manifestum est, quod potestas consecrandi non amittitur per degradationem, & sic patet, quod Sacerdos degradatus potest conficere hoc Sacramentum.*

C A S U S III.

Jacobus cujusdam Ecclesiae Cathedralis Canonici, cum à sex, & amplius mensibus morbo epileptico, seu ut vulgò dicitur, morbo caduco laboraret, Missae Sacrificium celebrare non audebat; sed cum per aliquot dies illius morbi violentia intermissa planè videretur, Jacobus liberum se putans, celebravit, & dum ultimùm Evangelium legeret, epilepticam syncopem passus est, ita ut necesse fuerit, eum subito plurium manibus in locum viciniorem ferri. Hâcque occasione, quæritur, utrum epileptico morbo laborantes celebrare licitè possint, & utrum Jacobus in tali casu peccaverit?

Resp. *Dicendum, cum S. Thoma, part. 3. quæst. 82. art. 10. ad 3. Quod debilitas, vel agritudo superveniens ordini Sacerdotali, Ordinem non tollit, executionem tamen Ordinis impedit quantum ad consecrationem Eucharistiae, quandoque quidem propter impossibili-*

364 *Casus practici, ex Tractatu*
tatem executionis, si privetur oculis, aut di-
gitis, aut usu lingua. Quandoque autem
propter periculum, sicut patet de eo qui pati-
tur morbum caducum, vel etiam quancum-
que alienationem mentis. Et ita qui epilep-
tico morbo laborant licite celebrate non pos-
sunt, ut habetur etiam in Epistola Decretali
Alexandri Papæ II. Can. In tuis litteris. 7.
q. 2. his verbis: Consulimus, ut si frequen-
ter hac morbo tangitur, à Missarum celebra-
tione modis omnibus prohibentur; indecens
enim est, & periculosum ut in consecratione
Eucharistia morbo victus epileptico cadat.
Igitur in praxi videndum est, utrum adsit pro-
babile periculum, in quo casu à celebratione
abstinere omninò debet Sacerdos, nec faciliè
se tali discrimini committere, etiam si per
aliquod tempus nihil passus sit. Et ita conclu-
dendum est, quod peccatum Jacobi in casu
proposito, æstimari debet secundum rationem
periculi, cui se exposuit in celebrando; quia
scilicet majus peccatum commisit si majori
periculo se exposuit, minus verò si minori.
Saltem ex tali casu hunc fructum sumere de-
bet, ut scilicet, proprio damno cautior effec-
tus, à celebratione Missæ omninò absteineat.

C A S U S I V.

In magna Italiæ Civitate accidisse dicitur,
ut intrà paucos dies Joannes Sacerdos in para-
lysim laboretur in ipsa celebratione Missæ,
antequam ad consecrationem pervenisset. Pau-
lus verò post consecrationem, sed ante con-
summationem, subitò moreretur. Post seda-
tum utcumque tumultum in Ecclesia ex tali-
bus casibus exortum, quæritur quid tandem

in utroque faciendum sit, quidve de utraque Missa statuendum?

Resp. Utrique casui ab Ecclesia opportunum remedium assignatum est juxta mentem Concilii Toletani, relati in Can. *Nihil.* 7. q. 1. Sique Sacerdotes, in quorum Ecclesia talia acciderunt, in Missalis Rubrica versati fuissent, eamque sæpius percurrissent, ut ex Officio debebant, statim sine ulteriori inquisitione, his casibus occurrentibus, cum populi ædificatione providissent. Decernitur enim in prima Rubrica Missalis, tit. de Defectibus in Ministerio ipso occurrentibus. *Quod si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopem inciderit, aut moriatur, præmittitur Missa. Si post consecrationem Corporis tantum, ante consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato, id accidit: Missa per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco ubi ille desit, & in casu necessitatis, etiam per non jejunum.*

C A S U S V.

Quæst. Requiritur-ne necessariò ad consecrationem, ut materia consecranda sit præsens Sacerdoti consecranti?

Resp. Requiritur omninò, nec materia, quæ præsens non est, ullo modo consecrari potest, quia forma ei non applicatur, nisi quatenus est præsens. Præterea, ut docet S. Thomas, in 4. sent. dist. 11. *Ipsa forma pronomine demonstrativo utens, ostendit quod materia consecranda debet esse coram Sacerdote; undè Sacerdos existens in domo sua, non posset consecrare panem, qui est in altari.*

CASUS VI.

Cùm Gregorius Sacerdos in die Paschatis in amplæ Parochiæ Ecclesia celebraret, multæ Hostiæ in Vase, seu Pixide inclusæ, à Ministro ei ante oblationem traditæ sunt, ut eas consecraret: ille nesciens in Rubrica Missalis dici, quod ante consecrationem hujusmodi Hostiarum, discooperiendum est Vas in quo continentur, illud coopertum reliquit, licet tales Hostias consecrare intenderet. Hoc posito, quæritur utrum illæ Hostiæ censeantur, ita fuisse præsentibus Sacerdoti, ut illarum consecratio valida fuerit?

Resp. Ut hujuscè casus resolutio clarior evadat, notandum est, requiri præsentiam moralem in consecratione cum aliqua advertentia consecrantis: præsentia autem moralis tunc adest, quando, secundum communem æstimationem, res non est multum à nobis remota: & ita Hostia quæ est super altari, dum Sacerdos celebrat, dicitur moraliter præsens, quia moraliter loquendo non multum distat à Sacerdote, qui advertit illam esse in altari. His positis, dicendum est, Gregorium validè consecrasse, quandoquidem illæ Hostiæ, quantumcumque in vase cooperto inclusæ, verè erant ei moraliter præsentibus; neque enim necesse est absolutè tales Hostias videre: unde Sacerdos cæcus Hostiam manu tenens, validè proculdubio consecraret, & ille qui magnum Hostiarum numerum consecrat, non debet necessariò omnes individualiter videre, aut tangere. Attamen Gregorius peccavit, si scienter, aut ex negligentia, & ignorantia earum rerum, quæ ad proprium statum pertinent,

tale Vas Hostiis plenum ante consecrationem aperire omisit ; dicitur enim in Rubrica , *Quod si adsit vas cum aliis Hostiis consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discooperit manu dextera Calicem seu vas aliarum Hostiarum.*

C A S U S VII.

Quaest. Qualis est forma , quâ panis in Eucharistia consecratur ?

Resp. A sanctis Evangelistis *Matthæo* , & *Luca* , itemque ab Apostolo docemur illam esse formam , *Hoc est Corpus meum.* Ut habetur in Catechismo Romano.

Hieronymus Sacerdos , Sacrum Missæ Sacrificium , in cuius conspectu Angeli contremiscunt , celeriter nimis , & festinanter celebrare , miserabiliter , & per summam cæcitate , assuetus ; ipsa consecrationis verba sine particula *Enim* aliquoties protulit. Demùm post aliquot annos , rarè inter Sacerdotes indevotos exemplo , de vita in melius mutanda sermone cogitans , petit quid de tali omissione dicendum sit , & utrum , ea non obstante , validè consecraverit ?

Resp. Valida fuit consecratio , quamvis particula *Enim* , fuerit omissa ; sed Hieronymus , qui ex nimia festinatione , & negligentia , illam omisit , graviter peccasse censendus est : *Ly, enim, sublatum* , inquit S. Thomas , part. 3. q. 60. art. 8. in corp. *Non tollit debitum sensum verborum , & ideo non impedit perfectionem Sacramenti , quamvis possit contingere , quod ille qui pratermittit , peccet ex negligentia vel contemptu.*

C A S U S VIII.

In Ecclesia Cathedrali non ita pridem accidisse dicitur, ut Stephanus consecrans incogitantem, & aliò distractus diceret: Hoc est enim Corpus Christi, statimque errorem suum agnoscens, cum se turbatum omninò esse sentiret, anxius animo, Ministro injungit, ut Sacristam vocet, à quo petit quid sibi agendum sit?

Resp. Debet Stephanus denuò consecrare, legitima verba formæ super eadem materia proferendo; quia quod antea egit, inutiliter, & nulliter egit; mutavit enim substantiam formæ, quæ pronunciat in nomine, & ex persona Christi, non autem ex persona Sacerdotis celebrantis; *Vbi*, inquit S. Ambrosius, lib. 4. De Sacramentis, cap. 4. *Venitur ut conficiatur Sacramentum, jam non suis sermonibus Sacerdos utitur, sed utitur sermonibus Christi.* Unde etiam sic loquitur Angelicus Doctor, part. 3. quæst. 98. art. 1. in corp. *Forma hujus Sacramenti profertur quasi ex persona ipsius Christi loquentis, ut detur intelligi, quod Minister in perfectione hujus Sacramenti nihil agit, nisi quod profert verba Christi.*

C A S U S IX.

Dum in Natalis Domini Festo Joannes celebraret, & in ipso ultimæ Missæ contextu Eucharistiam Fidelibus administraret, videns paucas superesse Hostias consecratas, cum tamen magna adhuc populi multitudo Communionem peteret, ad Altare conversus, mag-

num Hostiarum sibi à Ministro in Pixide porrectarum numerum prolatis consecrationis verbis, consecravit, & statim populo expectanti porrexit. Queritur igitur, utrum validè, & licitè egerit?

Resp. Validè consecravit Joannes, quia adfuit materiæ legitima forma, & intentio; sed in hoc grande scelus admisit, quandoquidem in re tam gravi, consuetudinem, & ritum Ecclesiæ temerariè violavit; Et, ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 7. Can. 13. *Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholice ritus in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministro pro libito omitti, aut in novos alios per quemcùmque Ecclesiæ Pastorem mutari posse, anathema sit. Quamvis enim,* inquit S. Thomas, in 4. sent. dist. 11. q. 2. art. 1. quæstiuncula. 1. ad 4. *Consecratio panis non dependeat à consecratione vini; tamen potius deberet desistere, qui non haberet utrumque, quàm conficere præter morem Ecclesiæ, in una tantùm specie, quamvis etiam si in una tantùm consecraret, consecratum esset; peccaret autem graviter. Et alibi, part. 3. q. 78. art. 1. ad 4. Graviter, inquit, peccaret Sacerdos sic conficiens hoc Sacramentum, utpotè ritum Ecclesiæ non servans.*

C A S U S X.

Accidit ut Alphonsus paulò post consecrationem recordaretur, se aliquid eadem die manducasse, quâ re plurimùm commotus, anxius animo diu hæsit, tandemque Missam absolvit. Modo perit, utrum absolvere debuerit, an verò desistere, alterique perficien-

Q v

370 *Casus practici, ex Tractatu
dam, & consummandam relinquere?*

Cap. ad au-
dientiam de
homicidio.

Resp. Sanctus Thomas hunc casum, ut & alios similes, pro more suo, accuratè resolvit, juxta nunquam satis in praxi laudatum Juris Canonici principium, quod scilicet, In dubiis semitam eligere debemus tutiorem. Dicendum, inquit Angelicus Doctor S. Thomas, 3. p. q. 83. art. 6. ad 2. quod ubi difficultas occurrit, semper est accipiendum illud quod habet minus de periculo; maximum autem periculum circa hoc Sacramentum est, quod est contra perfectionem hujus Sacramenti, quia hoc est immane sacrilegium, minus autem est illud quod pertinet ad qualitatem sumentis. Et ideo si Sacerdos recordetur se aliquid comedisse, vel bibisse, nihilominus debet perficere Sacrificium, & sumere Sacramentum. Similiter si recordetur se peccatum aliquod commississe, debet pœnitere cum proposito confitendi, & satisfaciendi & sic non indignè, sed fructuosè sumet Sacramentum: & eadem ratio est, si meminerit, se excommunicationi cuiuscumque subjacere; debet enim assumere propositum humiliter absolutionem petendi, & sic per invisibilem Pontificem Jesum-Christum absolutionem consequetur, quantum ad hunc actum, quod peragat divina Mysteria. Si verò ante consecrationem, alicujus prædictorum sit memor, tutius reputarem (maximè in casu manducationis, & excommunicationis) quod Missam inceptam desereret, nisi grave scandalum timeretur. Idem habetur in Rubrica Missalis.

CASUS XI.

Camillus Sacerdos, in magna Italiae Civitate procuratoris muneri applicatus, & ita multiplicibus litium, & causarum undequaque ad se confluentium curis distractus, per plures annos à celebratione Missæ penitus cessavit, quia se putabat debitæ reconciliationi, & præparationi vacare non posse. Cum demùm ferriò à Parocho eâ de re monitus fuerit, petit utrum in hac cessatione graviter peccaverit, & quid tandem agere debeat?

Resp. Dubium non est quin Sacerdos teneatur uti potestate in ordinatione acceptâ circa celebrationem Missæ, cùm id sit principale ejus Officium, & hæc obligatio Sacerdoti intimitur ab Episcopo nomine Ecclesiæ in ipso ordinationis actu his verbis: *Sacerdotes oportet offerre*, ut habetur in Pontificali Romano, tit. De Ordinatione Presbyteri. *Vnusquisque*, inquit S. Thomas, part. 3. quæst. 82. art. 10. *tenetur uti gratia sibi data, cùm fuerit opportunum, unde Sacerdoti, etiam si non habeat curam animarum, non licet omninò à celebratione cessare.* Et in Concilio Tridentino, sess. 23. De Reform. cap. 14. sic habetur: *Curet Episcopus, ut Sacerdotes saltem diebus Dominicis, & solemnibus Missas celebrent.* Ratio autem cessationis à Camillo adducta eum nullo modo excusat, quia non mirum si, ut ait S. Thomas. 1. 2. q. 19. art. 6. ad 3. *Sicut in* 1. ad Tim. cap. 6. *fillogistis, uno inconvenienti dato, necesse est alia sequi: ita in moralibus, uno inconvenienti posito, ex necessitate alia sequuntur.* ad Hebr. cap. 6. *Valdè inconveniens est, quod Sacerdos (qui* 2. ad Timos. cap. 2. *verè homo Dei vocatur, qui ex hominibus*

372 *Casus practici, ex Tractatu*
assumptus pro hominibus constituitur, in iis
qua sunt ad Deum, ut offerat dona, & Sa-
crificia pro peccatis, implicet se negotiis sa-
cularibus, contra expressum Apostoli præcep-
tum in sacris Canonibus, & novissimè Concilii
Tridentini Decretis sæpiùs inculcatum. Non
igitur mirum, si hoc inconvenienti posito,
(dum scilicet Camillus litium procurator est)
alia inconvenientia sequantur, ita ut functio-
nibus Ecclesiasticis attendere non possit. Sed
quia ratio naturalis dicitur, quod quis tenetur
abstinere, ab his, quæ illum à propriis obliga-
tionibus implendis impediunt: Causarum fo-
rensiarum curam Laïcis relinquere deberet Ca-
millus, ut his quæ Sacerdotis statui conve-
niant faciliùs fideiù que attenderet, & insu-
per de præteritis gravibus erroribus pœni-
tentiam agere.

Conc. Trid.
sess. 22. De
Ref. cap. 1.

C A S U S XII.

Michaël Sacerdos otiosus, & solitus quasi
sine ulla preparatione ad celebrandum acce-
dere, in pium eruditumque Confessarium,
Deo sic misericorditer disponente, incidit, qui
magnam illi super hac preparatione quæstio-
nem movit, cum tanto ejusdem Michaëlis
fructu, ut ex eâ die culpam humiliter agnos-
cens, anxie quærat, quid ea de re sancti Pa-
tres dixerint, & quomodo se imposte-
rum ad tam sanctam functionem parare de-
beat?

Resp. Qui ea quæ fusè super hac materia à
sanctis Patribus scripta sunt colligere vellet,
volumina impleret. Legere potest Michaël
Perfectionem P. Rodriguez S. J. & librum
cui titulus: *Il vero Ecclesiastico del Padre*

Giuseppe Mansi. Sed ut pio illius desiderio interim aliquo modo fiat satis, breviter dicam, quod nulla melior præparatio ad ritè celebrandum, quàm vita verè Ecclesiastica, id est, quæ in rebus spiritualibus, & quæ ad Dei gloriam & utilitatem proximi pertinent, tota infumitur. Præcipuè consideret, si ex illis est, qui, ut ait sanctus Cardinalis Petrus Damianus, Opusc. 1. contra inscitiam, & ignaviam Clericorum. cap. 1. *Curis secularibus indifferenter inserviunt, ab otiosi se sermonis ineptiis, non comescunt, imò per lites, & jurgia frequenter à proximorum suorum charitate resiliunt, & cum livoris, vel cujusbet terrena concupiscentia flammam in suis pectoribus fervere non nesciant, venerandis tamen Altaribus se impudenter ingerunt, & ab offerendi Sacra-sancti libaminis Ministerio non recedunt.* Fortassis, quod horrendum est, ut retributione solita non priventur, sine cujus spe rarò celebrarent. *Proba te ipsum, inquit sanctus Bonaventura, de præparatione ad Missam, cap. 5. ex quanta charitate, & quali fervore accedis; non solum enim mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia peccata per negligentiam, & otium multiplicata, & etiam per inconsiderationem, ac per distractionem dissolute vitæ, & mala consuetudinis, licet non occidant animam, tamen reddunt hominem tepidum, gravem, & obnubilatum, & indispositum, & ineptum ad celebrandum.* Ut paucis verbis absolvam, præmittenda est oratio mentalis, (juxta Rubricam Missalis, tit. De præparatione Sacerdotis celebraturi,) seu consideratio pia illius rei, quàm facere intendimus, finis quo movemur, quis? quid? cui? facienda Confessio ubi opus est, & præ-

374 *Casus practici, ex Tractatibus*
ces in Rubrica Missalis notatæ, devotè, & attentè recitandæ.

C A S U S X I I I.

Non ita pridem in Ecclesia non parum frequentata accidit, ut Laurentius Sacerdos, cum, juxta solitam suam in talibus negligentiam, Missam dicendam nullo modo prævidisset, antequam ad Altare accederet, aliam Missam hebdomadæ præteritæ notatam inveniens, illam legeret cum non parvo adstantium scandalo; qua de re graviter à Sacrista monitus, rem ridendo transegit. Hac occasione petitum fuit, utrum hic Laurentii error, gravis, aut levis dici debeat?

Resp. Hunc errorem, è negligentia solita, & ideo valdè culpabili, profectum, levem esse non crederet, qui in Concilio Trident. sess. 22. Decret. de observandis in celebrat. Missæ, hæc legerit. *Quanta cura adhibenda sit, ut Sacrosanctum Missæ Sacrificium omni Religionis cultu, ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitarit maledictum in sacris litteris eum vocari qui facit opus Dei negligenter; quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum, ac divinum à Christi Fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum Mysterium, quo vivifica illa Hostia, quâ Deo Patri reconciliati sumus, in Altari per Sacerdotes quotidie immolatur: satis etiam apparet, omnem operam, & diligentiam in eo ponendam esse, ut quantâ maximâ fieri potest cordis munditiâ, & puritate, atque exteriori devotionis, & pietatis specie peragatur. Legat insuper Laurentius salubria sancti Caroli monita. Actor. part. I.*

tit. Quæ pertinent ad celebrationem Missæ, circa ea quæ ante celebrationem facere debet Sacerdos, ut suo munere ritè fungatur. *Sacerdotes*, inquit, *ante quam celebrent se colligant, & orantes mentem in tanti Mysterii cogitatione desigant. Ante quam ad Altare accedant, Missam perlegant, & singulas partes ita preparatas, & notatas habeant, ut celebrantes, neque errent, neque hæreant. Sacris vestibus induti cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures, mentemque, & oculos ab omnibus amoveant quibus distrahi possint, neque è Sacristia exeant, nisi cum ad Altare eundum erit, quod tum graviter, & modestè fiat. In Altari, ne in mora sint Sacrificio, cujusvis expectandi gratia; nevé ob eandem causam Missâ inchoatâ subsistant, aut ejus initium repetant. Nevé, si Parochi sint, cujusquam gratia Missam anticipent, aut differant, sed illam eâ potissimum horâ celebrent, quæ Populo magis accommodata sit: nevé concionem quam in eâ habere debent, ullo modo omittant.*

C A S U S X I V.

Nuper accidisse fertur, ut rusticus quidam, qui plures annos Missæ vix unquam interfuerat, licèt sæpiùs sine gravi incommodo interesse potuisset: dum à Confessario eâ de causâ seriò reprehenderetur, ab eo petierit, utrum præceptum Missam audiendi grave esset, & reverà verba, quæ à Sacerdote dicuntur, audiri necessariò deberent?

Resp. S. Antoninus duplici hujus quæstionis membro appositè respondet; sic enim loquitur in sum. part. 2. tit. 9. §. 1. cap. 10. *Quicum-*

376 *Casus practici, ex Tractatu*

que ex negligentia mera omittit audire Missam diebus Dominicis, & Festivis cum possit, peccat mortaliter; facit enim contra preceptum Ecclesie. . . . Non est autem necessarium sensim, & distinctè audire verba Missæ: nam tunc sequeretur hoc inconveniens, quod qui audiret Missam ab his, qui submissè dicunt, cum multitudo adest, qui remoti sunt non implerent preceptum: similiter & qui surdi essent, vel hebetem auditum haberent. Intentio ergo Ecclesie in illo Decreto est, quod quis presens sit in Missa & vacet Deo; si etiam intelligens est, dignum & justum est, ut intendat, & conetur intelligere quæ dicuntur Populo in Missa.

C A S U S X V.

Cum Cecilia mulier valdè timorata nescio quo casu, dum in Castello morabatur, initio Missæ, seu dum dicebatur introitus, non interfuisset; subito tremebunda Confessarium adiit, putans se alicujus magni sceleris ream esse; & quanquam illi à Confessario dictum sit, in hoc casu non reperiri culpam gravem, attamen difficilè acquiescens, adhuc anxie petit, utrum in hoc mortaliter peccaverit?

Resp. Vix possibile est in praxi, ut persona timorata circa præceptum Missam audiendi graviter delinquat: & in hoc casu certum videtur, quod culpam saltem gravem, imò fortè nec levem admisit Cecilia; quia haud dubiè si putasset se Missæ integræ non interfuturâ, citiùs ad Ecclesiam accessisset, nisi fortè ob aliquam urgentem causam excusata fuisset. Præterea in hoc præcepto datur parvitas materiæ

quæ à culpa mortali excusat. De eo, inquit S. Antoninus, part. 2. tit. 9. cap. 10. §. 1. qui dimittit aliquam partem Misse, putà introitum, videtur quod non satisfaciat, quia Can. Missas. De Consecrat. dist. 1. dicitur: Missas die Dominico sæcularibus totas audire speciali ordine precipimus, ita ut ante benedictionem Sacerdotis egredi populus non præsumat. Respondeo, quod modicum pro nihilo reputatur, nec verba legis ita amarè interpretanda sunt. Ideo dicendum est quod talis iudicandus est servator præcepti; sed si dimitteret notabilem partem putà mediam vel tertiam partem, secus dicendum esset.

C A S U S X V I.

Joannes in Villa non parum ab Ecclesia distanti cum familia numerosa habitans sæpius se in Tribunali pœnitentiæ accusavit, quod vel ipse, vel aliquis è domesticis suæ curæ demandatis, Missæ diebus Dominicis, vel Festivis non interfuerit; cùmque variè à variis Confessariis eâ de re monitus fuerit, ad magni nominis Theologum se confert, orans ut ei præscribat, quo pacto in hac materia se gerere debeat, & ob quam causam à Missa audienda vel ipse, vel alii excusari legitimè possint?

Resp. S. Antoninus, qui eâ de re fusè scripsit, asserit quod excusantur à præcepto audiendi Missam infirmi qui non possunt domo exire, & servitores infirmorum, qui non possunt dimittere infirmos propter periculum, & matres quæ non possunt dimittere parvulos sine periculo: & alii qui impedimenta legitima habent, vel ardua negotia quæ non possunt

Loco citate. S. 2.

378 *Casus practici, ex Tractatu*

dimittere sine magno detrimento, scandalo, vel periculo. Et illi qui justo impedimento detenti audire non possunt Missam, debent saltem pro aliquo spatio in domo vacare Orationi, loco Missæ, ex congruitate. Et ita Joannes, juxta hanc doctrinam, debet procurare, ut quando adest aliqua hujusmodi necessitas cui provideri non possit si omnes Missam aliquâ die audiant: tunc ille, qui Missâ privatur, vesperis interesse deberet & Catechismo, si fieri possit: & omninò curandum est, ut sequenti Festo, aut Dominicâ Missam audire possit, ne diutiùs tanto Beneficio privetur, juxta sancti Caroli salutaria monita Actor. part. 4. Nell' Instrut. à Vicarii Foranei, pag.

- » 797. *Ogni Curato facci ben capace il suo popolo, che chi non vuole andare alla Messa le Feste di comandamento, incorre in peccato mortale. E perche sarà forsi alcuno, che si vorrà scusare con dire, c'havendo li pascoli lontani dalla Terra, gli è necessario star lui, ò lasciar altri alla custodia delle bestie: si auvertisca, che quel pecco di tempo che vâ ad udire la Messa, non impedisce, che non resti del giorno assa per governare, e pascolare anche le bestie: E però, che con questa scusa non sia chi lasci la Messa i giorni di Festa, ne permetta che ò figlivoli, ò famegli, ò altri la perdano. Mà quando pure in qualche luogo alpestre, la molta distanza de pascoli, ò altra evidente necessitâ delle bestie, alcuna volta ricercasse altramente: auvertiteli, che un vicino de' pascoli raccomandandi per una Festa le sue bestie all altro vicino, e poi l'altra Festa l'altro vicino raccomandandi le sue à lui, e vadino procurando con questo, ò altro modo, che ne anche questi Curatori di bestie, se*

farà pur possibile , lascino passar due feste che ce
non ascoltino Messa.

C A S U S XVII.

Guillelmus malè sibi in animum inducens, satis esse , ad satisfaciendum præcepto audien-
di Missam , quod quis ei interesset quocunque
modo , in actione adeo Sacro-sancta solitus
erat confabulari , aut si fortè socius deesset,
oculis vagari , & mentem aliò voluntariè dis-
trahere. Sed cùm à paucis diebus , divinâ fa-
vente gratiâ , vitam in meliùs mutare seriò in-
cœperit , in se reversus petit , utrum Mis-
sam taliter audiendo , præcepto satisfacere-
rit ?

Resp. Cùm ille qui voluntariè , & deliberatè
Deo non vacat dum interest Missæ , sed con-
fabulationibus aut aliis rebus profanis attendit,
ad minùs perindè se habere videatur ac si ab-
esset , Deus enim intuetur cor , vultque ado-
rari in Spiritu , & veritate : dicendum videtur,
Guillelmum præcepto non satisfacisse dum ita
se habuit per notabilem Missæ partem. Nec
excusari potest ex eo quod Ecclesia non præ-
cipiat actus internos , sed solummodò exter-
nos ; nam hoc effugium omninò sublatum fuit
Decretis Alexandri VII. & Innocentii XI. In
quibus sequentes propositiones , quæ apud no-
vos Casuistas frequenter inveniuntur , damna-
tæ sunt : *Qui facit Confessionem voluntariè
nullam satisfacit præcepto. Præcepto Commu-
nionis annua satisfit per sacrilegam Domini
manducationem.* Et ratio est , quia licèt Ec-
clesia non præcipiat directè actus internos,
eos tamen præcipit indirectè & quatenùs ne-
cessarii sunt ad rectè implendum opus exter-

In Decreto
Alexandri
VII. 24. Septi
1665.

In Decreto
Innocentii
XI. cont. 654
prop. 2. Mars
tii 1679.

380 *Casus pra. ex Tr. de Sac. Missa.*

num, quod praeceptum est directè. Et ita dum Ecclesia jubet ut Fideles Missæ interfint, censetur etiam jubere ut non solum corpore, sed etiam spiritu præsentes esse velint, & rebus prophanis voluntariè tunc temporis non attendant: Sicut dum Confessionem, & Communionem præcipit, vult etiam ut debito modo illæ actiones peragantur.

Finis Tomi I IX.